

Pomembnost razkuževanja čebelarске opreme in orodja

Franc Prezelj*

Večkrat razpravljamo o vzrokih naših težav pri čebelarščem delu, ki so tudi predmet obravnave številnih čebelarških raziskovalnih inštitutov po vsem svetu. Vzrok največkrat ni samo eden, ampak jih je več.

Velikokrat težave pripisujemo napadu varoj, hkrati pa pozabljamo na bolezni odraslih čebel in čebelje zalege. Nekaj teh čebeljih bolezni je starih, saj jih je poznal že P. P. Glavar, predvsem virusne bolezni pa so novejšega datuma. Poleg tega različni akaricidi, ki jih uporabljamo za zatiranje varoj, poškodujejo tudi organizem čebel in njihov imunski sistem. Ob tem pa povsem pozabljamo na podnebne spremembe, ki gotovo ne pripomorejo k boljšemu zdravju čebel.

Bakterije, glivice in virusi

Nalezljive bolezni povzročajo bakterije, glivice in virusi. Lastnost bakterij in glivic je, da se prenašajo s sporami. Okužene čebele spore занesejo na površino čebelarске opreme, tako da jih pozneje sami prenesemo na večino čebel. Življenjska doba spor je od nekaj mesecev do 40 in več let, zato lahko čakajo na ugoden trenutek, ko bodo povzročile bolezen.

V ruskem čebelarščem inštitutu s 180 raziskovalci v kraju Ribnoje, 120 km vzhodno od Moskve, so preučevali, kakšne so posledice nerazkuženih panjev. Na istem stojišču so v prvo skladovalnico naselili 8 umetnih rojev v nerazkužene panje, v drugo pa 8 enakih družin v razkužene panje. Primerjalno so spremljali njihov razvoj in donose prvo in drugo leto. Razlika med njimi je bila očitna. Čebelje družine v razkuženih panjih so se bolje razvijale in prinesle za 45 % več medu.

K boljšemu z-dravstvenemu stanju čebel največ prispevamo sami z izvajanjem dobre čebelarске prakse, predvsem z rednim preventivnim razkuževanjem vse čebelarске opreme in orodja. S tem pomembno zmanjšamo možnost pojava čebeljih bolezni, predvsem nose, ki je najpogostejša in ki je v poletnem času ne zaznamo. Zavedati se moramo, da so čebele v preteklosti z dobrim imunskim sistemom večino bolezni zatrla prej, preden jih je zaznal čebelar. Ker je imunski sistem čebel zdaj poškodovan, je še veliko pomembneje, da pri preprečevanju različnih okužb, kolikor je to mogoče, sodeluje tudi čebelar. Bolezen je namreč veliko lažje preprečiti kot zdraviti in pozdraviti.

* čebelarški mojster

Postopki razkuževanja

Pri delu s čebelami uporabljamo čisto obleko in obutev, za razkuževanje rok pa uporabljamo Virkon S, raztopljen v vodi. Pri umivanju rok z Virkonom moramo upoštevati, da je zelo učinkovit tudi pri odstranjevanju umazanije, ne uničuje pa *Bacillus larvae*, ki je povzročitelj hude gnilobe.

Za razkuževanje uporabljamo mehanične, termične in kemične ukrepe, najpogostejše pa kombinacijo dveh različnih ukrepov. Vse orodje in opremo najprej mehanično očistimo ostankov čebeljih proizvodov, nato pa kovinske in lesene dele prekuhamo v 2–5-odstotnem natrijevem lugu ali jih obžgemo s plinskim gorilnikom. Tisto orodje in opremo, ki ne prenese povišanih temperatur (omela, matične rešetke in plastične posode) za 10 minut namočimo v 5-odstotni natrijev lug, segret na največ 60 °C, nato pa ga dvakrat temeljito speremo pod tekočo vodo.

Lesene dele s plinskim gorilnikom obžgemo po njihovi celotni površini toliko, da lesena površina spremeni barvo. Da bo delo temeljito opravljeno, moramo biti še posebej pozorni na teže dostopna mesta.

Orodje za razkuževanje in razkužila

Nadeti si moramo ustrezne zaščitne rokavice, predpasnik in zaščitna očala ter obuti gumijaste škornje, vse pa mora biti izdelano iz materiala, ki je odporen proti lugu in kislinam. Natrijevega luga nikoli ne dodajamo v vročo vodo, ker bi vsebina prekipela.

Prostor v čebelnjaku in okoli njega mora biti vedno čist, pospravljen, tako da čebele nikjer nimajo možnosti priti v stik z opremo, ki smo jo že uporabljali in je še nismo razkužili. Tla v čebelnjaku enkrat na teden očistimo s čistilom, ki uničuje glivice in tudi druge škodljivce.

Prostor pred čebelnjakom razkužimo z živim apnom ali z 1-odstotno raztopino modre galice in prelopatamo. ■